

De favorieten van Ed Spanjaard

| Muziek

Webern, Lang, Spinvis, Ketting en Boulez door het Nieuw Ensemble o.l.v. Ed Spanjaard. Amsterdam, Muziekgebouw aan 't IJ, 6/5. Herh. 24/5 (Utrecht) en 17/6 (Maastricht). Radio 4: 17/5.

Als de toon van een uitvoering iets zegt over het karakter van de betreffende dirigent, moet Ed Spanjaard een gevoelig, misschien zelfs bedeesd man zijn – zeldzame kwaliteiten in de wereld van de machtige orkestleiders. De vaste dirigent van het Nieuw Ensemble, dat dit seizoen zijn 25-jarig jubileum viert, mocht als afsluiting van de feestserie zijn favoriete programma samenstellen. Met opdrachten aan Klaus Lang, Otto Ketting en Spinvis koos hij voor verfijning en speels experiment en omkaderde de nieuwe werken met twee iconen uit de vorige eeuw, *Fünf Stücke für Orchester* van Anton Webern en *Eclat* van Pierre Boulez.

Een opdracht van het Nieuw Ensemble moet wel bijzondere klankkleurconstellaties opleveren. Het ensemble, in 1980 begonnen met een basklarinet, een mandoline, een gitaar, een viool en slagwerk om Theo Loevendies muziek bij

Shakespeares gedicht *Venus and Adonis* te kunnen uitvoeren, heeft zijn kern van tokkelinstrumenten, slagwerk en een grommende basblazer altijd behouden, ondanks fikse uitbreidingen met uiteenlopende instrumenten als hoorn, harp, piano, trompet en trombone.

Klaus Lang (Graz, 1971) opereert in *'Die drei goldene schatten'* op de grens van het hoorbare. Hij houdt van lege ruimtes, van woestijnen en bergen en neemt de tijd om enkele plukjes van de gitaar en harp te laten uitgroeien tot een bijna terloopse vorm die zich alleen aan gespitse oren kenbaar maakt. Het gruisige geluid van een strijktok die vrijwel toonloos over de snaren van een viool glijdt en een basklarinet die een altfluit geheimjes inluistert, leveren de basis voor een hallucinerende luisterervaring.

De eenvoud van *The curious music that I hear* van Otto Ketting (1935) is anders van aard. Op gedichten van de Schot Robert Louis Stevenson, auteur van *Treasure Island* en *Dr Jekyll and Mr Hyde*, moet zich de emotionele wereld van een kind ontvouwen. Eerste ervaringen die pas achteraf,

door de herinnering eraan, hun bijzondere gevoelswaarde krijgen, heeft Ketting in de taal van het verleden verklankt. Zoete timbres van harp en gitaar vermengen zich met strijkerstremolo's tot een nostalgische, geidealiseerde, maar ook langdradige wereld van lang geleden. Machteld Baumans zong de liederen met de pure zuiverheid en onbevanging die daarbij horen.

Singer-songwriter Spinvis (Erik de Jong, 1960) is helemaal van nu.

In *Het Hertenkoor* vermengt hij rap en hiphop met uitgeknipte, gecomponeerde klanken en ritmes. Hij komt op met een plastic Albert-Heijntasje, vertelt in spreken raptal dat hij wil springen en loopt na de sprong het toneel weer af. Onpretentius, eerlijk, puur en bovendien prima uitgevoerd, met spannende simultane ritmes van piano en spreekstem. Afgezien van een zwakke, te lange glijvlucht van de strijkers tegen een achtergrond van een video-met-vliegend-knip-selmanneetje blijft zijn eigenzinnige stuk tot het einde toe intrigeren, zoals het een compositie voor het Nieuw Ensemble en zijn dirigent Ed Spanjaard betaamt.

Bela Luttmer